

Інформаційна безпека дітей у мережі Інтернет

Франчук Наталія Петрівна

кандидат педагогічних наук, доцент

Рокицька Ольга Юрївна

студентка-магістрантка другого року навчання

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Анотація. Наведено шляхи вирішення проблем щодо забезпечення інформаційної безпеки дітей.

Ключові слова: інформаційні технології, Інтернет-технології, інформаційна безпека дітей.

Розвиток освітньої системи України в сучасних умовах спрямований на використання персонального комп'ютера як своєрідного "інтелектуального знаряддя", це дозволяє людині вийти на новий інформаційний рівень. З кожним роком зростає значення та сфери застосування інформаційних технологій. Сьогодні комп'ютер використовують не лише у навчанні та виробництві, а й у побуті. Кількість користувачів постійно зростає, в тому числі і дітей різних вікових категорій. В сучасному світі діти з народження мають змогу навчатися працювати за комп'ютером та в мережі Інтернет. Використання всесвітньої мережі надає дітям допомогу у навчальній діяльності, можливості спілкування та реалізацію своєї творчості. Водночас у всесвітній мережі міститься багато матеріалів, які є не тільки некорисними, а й можуть завдати шкоди. В Україні питанню інформаційної безпеки дітей приділяється ще недостатньо уваги. У зв'язку із цим виникає проблема інформаційної безпеки дітей.

Інтернет-технології стали невід'ємною частиною життя дітей і молоді. Така тенденція відбувається завдяки можливості підключення до мережі не тільки через персональний комп'ютер, але й за допомогою мобільних пристроїв. Досить часто такі канали використовують для того, щоб змусити дітей видати особисті дані.

Також для психологічного здоров'я дитини дуже небезпечним є встановлення так званого небажаного контенту, під яким фахівці розуміють: матеріали протизаконного змісту, а також матеріали, що пропагують шкідливі речовини; тероризм; екстремізм; сектантство; ксенофобію; класову, національну, соціальну нерівність; насилля; асоціальну поведінку; суїцид; агресію; Інтернет-шахрайство; азартні ігри та інше [4, с.48].

Особливу увагу слід звернути на комп'ютерні ігри із агресивним та шкідливим змістом, до яких дуже легкий доступ. Неконтрольоване використання комп'ютерних ігор впливає на свідомість дитини, викликаючи жорстокість, тривожність, емоційну неврівноваженість, дратливість.

Попри низку вказаних небезпек, повна заборона дітям користуватися комп'ютером чи мережею Інтернет є невиправданим. Це лише інструмент, і в результаті вмілого використання, комп'ютер може стати корисним помічником у навчанні та вихованні дитини. Тому, завдання полягає в тому, щоб навчити дітей правильно використовувати комп'ютерну техніку та мережу Інтернет.

Одним зі шляхів забезпечення інформаційної безпеки дітей є організація безпечного особистісного інформаційного простору як у школі, так і в сім'ї. Організувати безпечний інформаційний простір можливо шляхом реалізації заходів та засобів інформаційної безпеки дітей, серед яких: правові, етичні й моральні, програмні та технічні, організаційні й виховні [5, с.70-78].

Правові засоби – це спеціальні закони, нормативні акти, правила та заходи забезпечення інформаційної безпеки дітей на правовій і законодавчій основі для реалізації єдиної державної політики у сфері захисту дітей від інформаційних матеріалів, що завдають шкоди їх здоров'ю та психіці.

Етичні та моральні заходи включають в себе дотримання норм і правил поведінки дітей під час здійснення інформаційної діяльності в суспільстві, а також мережевої етики й культури з використанням інформаційних технологій.

Програмні і технічні заходи передбачають використання різного роду програмного і апаратного забезпечення для перешкоджання нанесення моральної та матеріальної шкоди підлітку (програми Батьківського контролю, технічних засобів захисту даних).

Організаційні заходи – це контроль за використанням мережевих спільнот і сервісів, що виключає або послаблює нанесення шкоди особистому інформаційному середовищу дитини.

Виховні заходи – формування у дітей культури безпеки, відповідальності за здійснені дії в інформаційному просторі, укріплення духовно-моральних цінностей, виховання патріотизму, готовність педагогів і батьків до прийняття позиції дитини та поваги до її самостійності [1, с.14-25].

Паррі Афтаб, відомий спеціаліст з питань безпеки дітей в мережі Інтернет, справедливо підкреслює, що найкращий фільтр, що має змогу реально забезпечити безпеку дитини в мережі й розв'язати багато інших проблем, – у голові в самої дитини, а дорослим необхідно «налаштувати» цей фільтр [2, с.291].

Важливу роль у забезпеченні інформаційної безпеки дітей має відігравати система освіти, яка зобов'язана формувати культуру й компетентність в галузі інформаційної безпеки. Першочергово вчителям інформатики, класним керівникам та заступникам директора з виховної роботи слід організовувати проведення загальних батьківських зборів щодо питань безпеки під час використання дітей мережі Інтернет та їхнього спілкування в соціальних мережах.

Не менш важливим завданням для педагогів є спілкування з батьками щодо забезпечення інформаційної безпеки дітей. Батьків на батьківських зборах потрібно переконувати у важливості довірливого спілкування зі своїми дітьми для виявлення соціальних зв'язків через Інтернет, слід надавати їм поради щодо безпеки стосунків із невідомими людьми у побуті і віртуальному світі [5, с. 70-78].

Існують спеціалізовані веб-ресурси, використання яких дозволяє навіть початківцям ефективно використовувати ресурси мережі й захистити себе від небажаного контенту. Матеріали для дітей, батьків і вчителів (інтерактивні ігри, готові плани уроків, короткі тести), завдяки яким діти зможуть освоїти основи безпечної роботи в мережі Інтернет.

Одним із таких ресурсів є програма «Безпека дітей в мережі Інтернет», що заснована компанією «Майкрософт Україна» в рамках програми «Партнерство в навчанні»: *Оп-ляндія. Безпечна веб-країна*.

Отже, для того, щоб усунути основні проблеми інформаційної небезпеки, необхідне залучення вчителів, батьків та громадськості для навчання дітей правильного поведіння у всесвітній мережі.

Список використаних джерел

1. Богатырева Ю. И. Модель обеспечения информационной безопасности школьников при создании инфобезопасной среды образовательного учреждения / Ю. И. Богатырева // Известия Тульского государственного университета. Гуманитарные науки. – 2013. – Выпуск № 3-2. – С. 14-25.
2. Ковальчук В. Н. Забезпечення інформаційної безпеки старшокласників у комп'ютерно-орієнтованому навчальному середовищі: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.10 / Ковальчук Вікторія Наумівна. – Житомир, 2011. – 291 с.
3. Комп'ютер та діти: користь чи шкода? // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakinppo.org.ua/bezpeka-zhitt-dijalnosti/1442-komp-juter-ta-diti-korist-chi-shkoda>.
4. Литовченко І. Діти в Інтернеті: як навчити безпеці у віртуальному світі: посібник для батьків / І. Литовченко, С. Максименко, С. Болтівець та ін.. – К. : ТОВ «Видавничий будинок «Аванпост-Прим»», 2010. – 48 с.
5. Підгорна Т. Деякі аспекти організації інформаційної безпеки учнів / Т. Підгорна, І. Берест // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2014. – № 6. – С. 70-78.